

התפרצות מחלת הפה בישראל 2004

אחת לכמה שנים יש לנו התפרצות של מחלת הפה והטלפיים שמתחילה בבעלי חיים אחרים ומשפיעים באופן טראומטי על התנהלות ענף החלב והבקר.

ההתפרצות

ב-17 בינואר התגלו סימני מחלת הפה והטלפיים במפטמת עגלים בשוב זרזיר שבגליל וב-19 בינואר התגלו סימני המחלה ברפת במושב גבעתי. במעבדה למחלת הפה והטלפיים שבמכון הוטרינרי, בודד הנגיף גורם המחלה ונמצא כי הנו מטיפוס O1 ודומה ל-O1 דלתון. האבחונים נערכו בשיטות אליזה, בדוד נגיף ואפיון (PCR). כיון שתקופת הדגירה של המחלה היא 2-14 יום, הוסק כי העגלים מזרזיר נדבקו בין התאריכים 3-15 לינואר, והעגלים מגבעתי נדבקו בין התאריכים 5-17 לינואר. על פי תחקיר אפידמיולוגי שנערך הועלה חשד מבוסס, כי המקור המשותף הוא משאית שהיתה בשימוש להובלת בע"ח משטח ישראל לרשות הפלסטינאית ואשר הדביקה את שני המקומות באותו יום או בימים סמוכים. סך הכל, עד לתאריך כתיבת

במוקדי ההתפרצות הוטלו הסגרים פרטניים כדלקמן: אין העברה של בעלי חיים, חיים או מתים. לא ניתן להעביר עגלים לגידול אלא בתום שישה חודשים מהעלמות הסימנים הקליניים במוקד

שורות אלה (18/3/04), אירעו התפרצויות בשישה מוקדים בארבעה ישובים: גבעתי (2 משקי בקר), זרזיר (מפטמת עגלים ועדר כבשים לא מחוסן), כפר מנדא (מפטמה), עין השופט (מפטמה וצבאים בפינת חי). על פי תאריכי הופעת הסימנים הקליניים, המוקדים בגבעתי, במפטמה בזרזיר ובמפטמה בכפר מנדא הוגדרו כמוקדים ראשוניים (נדבקו ממקור הדבקה משותף) ואילו מוקדי עין השופט ועדר הצאן בזרזיר הוגדרו כמוקדים משניים. בבקר, כל האירועים אירעו בעגלים שחוסנו פעם אחת בלבד נגד פה וטלפיים, בחיסון פוליוולנטי המכיל גם את O. כל מוקדי ההתפרצות אופיינו בסימני מחלה קלים (ריר ו/או קשיי הליכה) בבעלי החיים הנגועים. בעקבות התפרצות המחלה, הוקם צוות מומחים בראשותו של מנהל השירותים הווטרינריים, אשר דן פעם או פעמיים

בשבוע במצב ההתפרצות ובישיבות ובמהלכים שיש לנקוט, בישיבות אלה מתקבלות החלטות אופרטיביות.

הסגרים שהוטלו

במוקדי ההתפרצות הוטלו הסגרים פרטניים כדלקמן: אין העברה של בעלי חיים, חיים או מתים. לא ניתן להעביר עגלים לגידול אלא בתום שישה חודשים מהעלמות הסימנים הקליניים במוקד. השחיטה מותרת 21 יום אחרי תום הסימנים הקליניים במשק ורק לאחר בדיקה קלינית. אין פינוי גופות ממשקים נגועים אלא הכילוי מתרחש במקום. נאסרה הוצאת זבל ממוקד למטרות דישון. שלטים הוצבו בישובים הרלוונטיים. המשקים ברדיוס 10 ק"מ מהמוקדים, הושמו בהסגר קל יותר, א. תנועת בעלי חיים מותרת לבתי מטבחים בתנאים הבאים:

1. הבהמה קיבלה לפחות 2 חיסונים,
 2. עברו לפחות 5 ימים מהחיסון השני
 3. רופא וטרינר מצא כי הבהמה חופשייה מסימני המחלה.
 - ב. אין הכנסת בקר וצאן לתחומי ההסגר אלא אם כן בעל החיים מחוסן כנגד פה וטלפיים לפחות פעמיים.
 - ג. פינוי גופות נעשה רק לאחר אישור מרופא המאשר כי בעל החיים לא מת מפה וטלפיים.
 - ד. רכבים להובלת בקר היוצאים משטח ההסגר עוברים חיטוי.
- כמו כן הוטלו הסגרים על 26 משקים אשר היו במגע עם המשאית החשודה ועם המטלף בגבעתי. לאחר 14 יום ממועד המגע, ולאחר שנבדקו קלינית בעלי החיים, הוסר ההסגר ממשקים אלה.

חיסונים

השירותים הוטרינרים בשדה ביצעו חיסוני דחף בכל אזורי ההסגר לפי עדיפות: רפתות חלב, מפטמות, צאן. מבצע החיסונים התבצע במהירות וביעילות, על אף תנאי מזג האוויר הקשים. בביצוע החיסונים נטלו חלק גם מספר רופאים מהמכון הוטרינרי. הוחלט כי חיסון הצאן

רשות וטרינרים

באזורי ההסגר יבוצע מגיל חודשיים ובשאר הצאן ברחבי הארץ מגיל חודשיים וחצי. כמו כן, נערכו סריקות על ידי עובדי הלשכות הוטרינריות והפיצו"ח, לאיתור עדרים בלתי מסומנים ובלתי מחוסנים.

במשקים נגועים, החלב מפונה למחלבות מיועדות על ידי רכב מיוחד. משאית החלב מחוטאת בצאתה מהמשק. פסטור החלב נעשה ב-78-82 מעלות ל-26 שניות. החלב ממשיק שבשטח ההסגר, מפונה למחלבות מסוימות אשר אינן מייצאות באותו זמן. כל המחלבות המייצאות, הנן מחוץ לתחומי ההסגר

חלב

במשקים נגועים, החלב מפונה למחלבות מיועדות על ידי רכב מיוחד. משאית החלב מחוטאת בצאתה מהמשק. פסטור החלב נעשה

ב-78-82 מעלות ל-26 שניות. החלב ממשיק שבשטח ההסגר, מפונה למחלבות מסוימות אשר אינן מייצאות באותו זמן. כל המחלבות המייצאות, הנן מחוץ לתחומי ההסגר.

מכון הכילוי

הוקצה רכב מיוחד לכל אזור הסגר אשר מפנה את הגופות למכון הכילוי. כל המשאיות היוצאות ממכון זה עוברות שטיפה וחיטוי. יבוא יצוא: הוקפא היבוא לישראל של עגלים חיים. בוטל יצוא העורות ולאחר מכן הוחלט כי יצוא העורות יהיה לפי הנחיות מדינות היעד. עם פתיחת ההסגרים, חודש היבוא.

מעברים של בעלי חיים

בכל תחנות ההסגר הופעלו בורות טבילה. עגלים מתחנות הסגר מועברים למשקים בארץ, אך ורק לאחר שחוסנו פעמיים בתחנת ההסגר. כמו כן, כל ראש בקר המועבר ממקום למקום בארץ - חייב בחיסון כפול. לא

מאושרים מעברים של בעלי חיים בין הגדה לעזה. כל רכב המוביל בעלי חיים לגדה מנוקה ומחוטא בעת חזרתו דרך שישה מעברים אשר צוידו במתקני חיטוי. קיים שיתוף פעולה מלא עם הנהגים. סידור זה של חיטוי וניקוי הרכבים כולל כל הטפסים הנלווים, יישאר בתוקף גם לאחר תום ההתפרצות. יבוא מירדן מתאפשר רק לאחר הפעלת בריכת טבילה בכניסה מירדן (בצד הירדני) ובריכת טבילה במסוף ערבה (בצד הישראלי).

מתקני שחיטה

המשאיות מחוטאות ביציאתן מכל בתי המטבחים בארץ.

שחיטה פולחנית

לרגל חג הקורבן אושרו שחיטות פולחניות אשר התבצעו בהתאם לפיקוח הנדרש. איסוף הפסדים וסילוקם למשרפה נעשה באחריות הרופאים הרשותיים ובפיקוח הפיצו"ח.

אכיפה ופיקוח

הפיצו"ח מבצע פיקוח על המשאיות במעברים. הוגברו פעולות האכיפה בכבישים על מנת לוודא כי המשאיות עברו ניקוי וחיטוי על פי הנדרש. הגברת הפיקוח הביאה לתפיסת משאיות המבצעות עבירות. כמו כן, הוגבר הפיקוח על בתי המטבחים.

פעולות אחרות

נאסרו התארגנויות ומפגשים הקשורים לחיות משק (למשל תערוכת כלבי רועים) והשווק בבאר שבע נסגרו למכר בהמות. ההסגרים בתחום עשרת הקילומטרים מהמוקדים הוסרו כדלקמן (30 יום לאחר העלמות הסימנים האחרונים במוקד): כפר מנדא - 01/03/04. זרזיר - 17/03/04. עין השופט - 18/03/04. גבעתי - 05/03/04. בתאריך 18/03/04, ביום הסרת ההסגר האחרון, ארעה התפרצות נוספת של מחלת הפה והטלפיים במפגמת העגלים בכפר זבידא. הוטלו הגבלות על המוקד ועל אזור ההסגר (רדיוס של 10 ק"מ מאזור המוקד). ■

ארה"ב מצטרפת לביקורת ספגת המוח AHCENA Jan. 2004

מיכאל ואן האם. השירותים הוטרינרים

תעשיית בשר בקר בארה"ב הפיקה כ-12.2 מיליון טון בשר בשנת 2003, כמות המהווה כ-20% מהתפוקה העולמית. היא מייצאת 70,000 ראש בקר לקנדה ולמכסיקו בשווי של 300 מיליון דולר. מאז שנתגלתה בארה"ב ספגת המוח (BSE), 30 מדינות אסרו יבוא תוצרת בשר בקר לארצם. איסור זה והירידה בצריכת בשר הבקר בארה"ב הוריד את מחירו ב-18%. ייצור הבשר מוערך ב-30 מיליארד דולר בשנה ועם התעשיות הנלוות, ערך הייצור מגיע ל-175 מיליארד דולר אמריקאי.

מעתה יתחילו לסמן את הבקר בארה"ב בצורה שתאפשר זיהוי ומעקב אחרי ההיסטוריה של הבהמה, דבר שלא בוצע בעבר. יחמירו את הבדיקה טרם שחיטה ויחפשו בקר כושל ועם סימנים עצביים. בקר שכזה ייפסל מידיית לצריכה. רק בקר שנבדק לנוכחות ספגת המוח יוחתם כנבדק והותר ל-BSE. ארה"ב תחוקק חוקים בהם יוגדרו אס"ג (אברים בעלי סיכון גבוה) כמו ראש, מוח, חוט השדרה, עמוד השדרה והנגליה לידם, בבקר מעל גיל 30 חודש ומעיים בכל הגילים, כאסורים לצריכת אדם ובעלי חיים. במכוני הפסדים לא יעובדו האברים האסורים לשימוש. בכדי למנוע אפשרות פיזור רקמת המוח יאסר השימוש של הזרקה בלחץ אוויר בעת הימום לפני שחיטה. ארה"ב תדרוש חקיקה פדראלית לחובת פיקוח ופיתוח אמצעי אכיפה לסילוק והשמדה של החלקים האסורים לשימוש.